

Sprawni w prawie

Świadczenia rodzinne
dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

Izabela Raboń

Zeszyt nr 10-11

© Copyright by PSOUU 2006

ISBN 83-60105-30-8

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób
z Upośledzeniem Umysłowym
ul. Głogowa 2 b
02-639 Warszawa
tel.: 0-22 848-82-60, 0-22 646-03-14
fax: 0-22 848-61-62
e-mail: zg@psouu.org.pl
www.psouu.org.pl

Zeszyt nr 10-11 wchodzi w skład serii pt. „*Sprawni w prawie*”.

Redaktor serii: Jarosław Kamiński

Projekt okładki: Cezary Sotek

Skład i druk: Daniel Jakoniuk, DG-GRAF Warszawa

Publikacja jest dofinansowana przez
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Izabela Raboń

Sprawni w prawie

Zeszyt nr 10-11

Świadczenia rodzinne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

Warszawa 2006

Świadczenia rodzinne

W dniu 1 maja 2004 r. zaczęła obowiązywać ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 z późn. zm.). Celem wprowadzanej regulacji prawnej była budowa nowego, wyraźnie odrębnego od systemu pomocy społecznej, systemu pozaubezpieczeniowych świadczeń rodzinnych, które:

- mają na celu wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji, głównie opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej;
- mają charakter mniej selektywny niż świadczenia z pomocy społecznej;
- określają kryterium dochodowe warunkujące dostęp do świadczeń na poziomie wyższym niż potrzeby egzystencjonalne;
- mają charakter wyłącznie obligatoryjny i nie wymagają analizowania potrzeb metodą wywiadu środowiskowego;
- mają jedno źródło (budżet państwa) finansowania wydatków;
- będą realizowane przez uproszczoną strukturę organizacyjną.

Obowiązujący system świadczeń rodzinnych zakłada:

- jednolity sposób określania kryteriów dochodowych, oparty na kosztach utrzymania rodzin;
- zwiększenie pomocy na rzecz rodziny w związku z edukacją dziecka, szczególnie dziecka niepełnosprawnego.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze, czyli zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne;
- zapomoga wypłacana przez gminy;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

UWAGA

Kryterium dochodowe - odnosi się do dochodu w wyrażeniu netto, tj. po odliczeniu obowiązujących składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zapłaconego podatku dochodowego od osób fizycznych.

Podstawowa pomoc - zasiłek rodzinny

Narodziny dziecka, jego utrzymanie i wychowanie stanowią nie lada wydatek. Wiele rodzin nie jest w stanie sprostać temu wyzwaniu samodzielnie. Mogą zawrócić się jednak o pomoc do swojej gminy. Ta, przyznając wsparcie w postaci zasiłku rodzinnego (oczywiście po spełnieniu przez rodzinę ściśle określonych kryteriów) pomoże częściowo pokryć wydatki związane z utrzymaniem dziecka.

Warto pamiętać, że od tego, czy danej rodzinie przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego, zależy czy otrzyma ona inne dodatki do tego świadczenia (o nich w dalszej części opracowania).

Zasiłek przyznawany jest na tzw. okres zasiłkowy, który trwa rok. W 2004 roku, okres ten rozpoczął się 1 maja i trwał do 31 sierpnia 2005 r. W 2005 roku oraz w latach kolejnych, okresy zasiłkowe trwają od 1 września do 31 sierpnia roku następnego.

Zasiłek, w zależności od sytuacji, przysługuje:

- do ukończenia przez dziecko 18 roku życia,
- do zakończenia nauki w szkole (z wyłączeniem szkół wyższych), jednak nie dłużej niż do końca 21 roku życia,
- do 24 roku życia w przypadku kontynuowania nauki przez osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym lub umiarkowanym.
- osobie uczącej się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

Taki zasiłek rodzinny nie będzie jednak przysługiwał, gdy:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
- osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica.

Wyższe świadczenia

Od 1 września 2006 r. wzrosła wysokość zasiłków rodzinnych. Nowe kwoty będą obowiązywać przez 3 lata – do sierpnia 2009 roku. Dotyczy to także świadczeń na dzieci z orzecznym stopniem niepełnosprawności.

Z początkiem września 2006 roku rozpoczął się nowy tzw. okres zasiłkowy, w którym są wypłacane świadczenia rodzinne. Po raz pierwszy, od czasu istnienia systemu świadczeń rodzinnych, czyli od maja 2004 roku, wzrósł zasiłek rodzinny. Jego wysokość ma być teraz uzależniona od wieku dziecka. Dotychczas natomiast było to uzależnione od liczby dzieci w rodzinie.

Wysokość zasiłku rodzinnego od 1 maja 2004 r. wynosiła :

- 43 zł na pierwsze i drugie dziecko,
- 53 zł na trzecie dziecko,
- 66 zł na czwarte i kolejne dziecko.

Obecnie wyższe są też już cztery z siedmiu dodatków do świadczeń rodzinnych oraz zasiłek pielęgnacyjny. Nowością jest też to, że za wypłatę świadczeń będą odpowiadać wyłącznie gminy.

Zmiany te dotyczą ogromnej rzeszy osób. Z systemu świadczeń rodzinnych korzysta około 6 mln uprawnionych. Trzeba pamiętać, że pierwszym i podstawowym świadczeniem jest **zasiłek rodzinny**. Od możliwości jego uzyskania zależy czy można liczyć, na któryś z dodatków (przysługują po zająciu określonych okoliczności). Z tego systemu wypłacane są też dwa tzw. świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne) oraz tzw. becikowe, czyli zapomoga po urodzeniu dziecka.

Świadczenie pod warunkiem

Możliwość korzystania ze świadczeń rodzinnych jest w dużej mierze uzależniona od prawa do zasiłku rodzinnego. Przysługuje rodzinom, które nie osiągają określonego dochodu. Pomoc ma więc trafiać do tych, którzy są w gorszej sytuacji materialnej. Zasiłek jest wypłacany, gdy dochód na członka rodziny nie przekracza **504 zł** netto miesięcznie. Gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności dochód ten rośnie do kwoty **583 zł** netto. Podobne kryterium dochodowe uprawnia do korzystania ze świadczenia pielęgnacyjnego.

UWAGA

Przy ustalaniu prawa do zasiłku rodzinnego w obecnym tzw. okresie zasiłkowym – trwającym od 1 września 2006 r. do 31 sierpnia 2007 r. – uwzględnia się dochód na osobę w rodzinie uzyskany w 2005 r.

Dla kogo zasiłek

Zasiłek rodzinny przysługuje rodzicom, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) do ukończenia przez dziecko 18 lat. Jeśli dziecko uczy się w szkole okres pobierania zasiłku może być wydłużony do ukończenia przez nie 21 lat. Do 24 roku życia dziecka zasiłek jest wypłacany, jeżeli kontynuuje ono naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek przysługuje na dzieci własne, małżonka i przysposobione oraz dzieci, w sprawie których toczy się postępowanie o przysposobienie oraz dzieci znajdujące się pod opieką prawną.

Im starsze dziecko, tym wyższy zasiłek

Wysokość zasiłku rodzinnego od dzisiaj jest uzależniona od wieku dziecka i wynosi:

- 48 zł na dziecko w wieku do 5 lat,
- 64 zł w wieku 6-18 lat,
- 68 zł w wieku 19-24 lata.

Do końca sierpnia 2006 roku, wysokość zasiłku zależała od liczby dzieci i wynosiła:

- 43 zł na pierwsze i drugie dziecko,
- 53 zł na trzecie dziecko,
- 66 zł na czwarte i kolejne dziecko.

Także tzw. osoba ucząca się może otrzymywać zasiłek rodzinny. Osoba uczącą się jest osoba pełnoletnia, ucząca się i niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów (jeżeli wyrok sądu orzekający alimenty został wydany przed osiągnięciem przez nią pełnoletności).

Kto nie otrzyma zasiłku

Zasiłek nie jest wypłacany jeśli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim,
- dziecko lub osoba ucząca się są umieszczeni w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo są uprawnieni do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- dziecko trafi do rodziny zastępczej,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz tego dziecka od drugiego z jego rodziców, chyba że:
 - drugi z rodziców dziecka nie żyje,
 - ojciec dziecka jest nieznanym,

- powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone,
- sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego do świadczenia alimentacyjnego na rzecz dziecka.

PRZYKŁAD

Rodzice spodziewają się we wrześniu urodzin drugiego dziecka. Pierwsze ma 3 lata. Do tej pory nie mieli prawa do świadczeń rodzinnych bo ich dochód na osobę w rodzinie był zbyt wysoki. Jednak we wrześniu, po urodzeniu dziecka, przybędzie członków rodziny i dochód (trzeba wziąć pod uwagę dochód za 2005 rok) na osobę będzie niższy. Jeśli nie przekroczy kwoty 504 zł rodzina może ubiegać się o świadczenia rodzinne. Wtedy może liczyć na to, że będzie otrzymywać co miesiąc na dzieci dwa zasiłki rodzinne - każdy w wysokości 48 zł. Ponadto rodzice będą mogli ubiegać się o inne dodatki do zasiłku - najpierw o 1000 zł dodatku z tytułu urodzenia dziecka.

Pomoc dla młodych rodziców

Rodzina, w której urodzi się dziecko może otrzymać z tego tytułu aż 3 świadczenia. Są to dodatek do zasiłku rodzinnego, becikowe i zapomoga z gminy.

Osoby, którym urodzi się dziecko mające prawo do zasiłku rodzinnego, mają prawo do dodatku z tytułu urodzenia dziecka. Jest on wypłacany jednorazowo – tak jak dotychczas – w wysokości 1000 zł. Przysługuje matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka. Może też być wypłacony opiekunowi faktycznemu dziecka (przez ukończenia prze dziecko 1 roku) jeśli nie został wcześniej przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu. Aby otrzymać becikowe ojciec lub matka dziecka (albo jego opiekun prawny) musi złożyć wniosek o to świadczenie. Trzeba go złożyć u wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie. Innymi słowy w urzędzie gminy, w której się mieszka. Nie można jednak z tym zwlekać. Jeśli się nie zdąży w ciągu 3 miesięcy od daty urodzenia dziecka złożyć w gminie wniosku o jego przyznanie, wówczas becikowe nie zostanie wypłacone. Nie jest ono bowiem automatycznie przyznawane wraz z urodzeniem dziecka.

Gdy opiekun wystąpi o przysposobienie więcej niż jednego dziecka lub rodzicom urodzi się więcej niż jedno dziecko podczas jednego porodu - dodatek przysługuje na każde z nich. Jeśli więc matka spodziewa się bliźniaków może liczyć na 2 tys. zł.

Trzeba pamiętać o tym, że aby otrzymać ten dodatek, trzeba złożyć wniosek o niego do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia.

Często gminy zlecają wypłatę świadczeń rodzinnych ośrodkom pomocy społecznej i to tam w wielu przypadkach trzeba będzie złożyć wniosek o becikowe. Wcześniej trzeba spytać w urzędzie gminy, w którym ośrodku pomocy społecznej można się o nie ubiegać.

Osoba ubiegająca się o becikowe będzie musiała też złożyć w gminie złożone pisemne oświadczenie, że świadczenie to nie zostało już wypłacone np. drugiemu z rodziców.

Gmina może dać zapomogę

Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na jej terenie osobom dodatkową, trzecią jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. To ona też określa szczegółowe zasady udzielania zapomogi. Każda z nich samodzielnie decyduje, czy w ogóle wprowadzać takie świadczenie, w jakiej wysokości oraz czy wprowadzać kryterium dochodowe uprawniające do otrzymywania pomocy (tzn. czy zapomoga ma być wypłacana wszystkim rodzicom, bez względu na ich dochód, czy tylko niektórym gorzej sytuowanym).

Świadczenia dla osób na urlopie wychowawczym

Mimo zmian w systemie świadczeń rodzinnych, od września nie zmieniła się wysokość dodatku wypłacanego osobom przebywającym na urlopie wychowawczym.

Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego wynosi 400 zł miesięcznie. Prawo do niego mają matka, ojciec, faktyczny albo prawny opiekun dziecka (jeśli dziecko pozostaje pod jego faktyczną opieką). W sytuacji, kiedy oboje rodzice lub opiekunowie korzystają z urlopu wychowawczego wypłacany jest tylko jeden dodatek. Można go pobierać przez 24 miesiące. Jeśli jednak osoba uprawniona opiekuje się więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu - dodatek można pobierać przez 36 miesięcy. Natomiast przez 72 miesiące wypłacany jest on osobom opiekującym się dzieckiem z orzeczoną niepełnosprawnością lub niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

Aby otrzymać dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego trzeba bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego być zatrudnionym co najmniej 6 miesięcy. Zatem nie otrzyma go pracownik, który pracował przez krótszy okres czasu.

Kiedy zabiorą dodatek

Warto też pamiętać, że osobie otrzymującej taki dodatek nie wolno podejmować jakiegokolwiek pracy w czasie pobierania świadczenia. Zgodnie z prawem, nie jest on bowiem wypłacany osobom, które w okresie korzystania ze wspomnianego urlopu podjęły zatrudnienie.

Dodatek nie przysługuje również wówczas, jeśli dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, w żłobku albo w przedszkolu chyba, że dziecko:

- legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności i uczęszcza do żłobka lub przedszkola w celach terapeutycznych,
- przebywa w zakładzie opieki zdrowotnej (z wyjątkiem zakładów opiekuńczo-leczniczych lub pielęgnacyjno-opiekuńczych).

Prawo do dodatku tracą też wszyscy, którzy zaprzestają osobiście sprawować opiekę nad dzieckiem i ci, którzy w okresie urlopu wychowawczego korzystają z zasiłku macierzyńskiego.

Dodatek dla samotnych rodziców i rodzin wielodzietnych

Dodatek do zasiłku rodzinnego mogą otrzymać także niektóre osoby wychowujące samotnie dzieci. Od września br. na wyższą pomoc mogą liczyć także rodziny, które wychowują troje lub więcej dzieci.

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka wynosi 170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 340 zł na wszystkie dzieci. W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności dodatek może być zwiększony o 80 zł na dziecko, nie więcej niż o 160 zł na wszystkie dzieci.

Dodatek ten przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu lub prawnemu. Warunkiem jego otrzymywania jest fakt, że na rzecz dziecka nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:

- drugi z rodziców dziecka nie żyje lub,
- ojciec dziecka jest nieznany.

Prawo do tego dodatku jest więc ograniczone wyłącznie do przypadków, w których dziecko nie ma drugiego z rodziców. Ponadto dodatek ten przysługuje też osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice tej osoby nie żyją.

PRZYKŁAD

Wdowa wychowuje dziecko z pierwszego małżeństwa wspólnie z ojcem drugiego dziecka (nie zawarła z nim związku małżeńskiego). Nie będzie mieć prawa do otrzymywania dodatku z tytułu samotnego wychowania bo nie spełnia kryteriów definicji osoby samotnej. Przez taką rozumie się pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem.

Więcej pieniędzy dla rodzin wielodzietnych

Od 1 września br. rodziny wielodzietne mają prawo do dodatku w wysokości 80 zł na dziecko miesięcznie. Do tej pory wynosił on 50 zł. Dodatek ten jest wypłacany na trzecie i każde następne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego. Dodatek z tytułu wychowywania dziecka

w rodzinie wielodzietnej przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Jaka pomoc dla niepełnosprawnych

Od 1 września wzrósł dodatek dla rodzin, które kształcą i rehabilitują niepełnosprawne dzieci oraz wyprawka na początek roku szkolnego.

System świadczeń rodzinnych w sposób szczególny traktuje rodziny wychowujące dzieci niepełnosprawne. Przewiduje między innymi wypłatę dodatku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka. Przysługuje on matce, ojcu, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka niepełnosprawnego, a także osobie uczącej się. Jest wypłacany do ukończenia przez dziecko 16 roku życia (jeśli ma orzeczoną niepełnosprawność) lub do ukończenia 24 lat (jeśli ma orzeczoną umiarkowaną lub znaczną niepełnosprawność).

Podobnie jak dodatek dla rodzin wielodzietnych będzie wyższy już od tego miesiąca. Wynosić będzie 60 zł miesięcznie do ukończenia przez dziecko 5 lat (dotychczas 50 zł) lub 80 zł do ukończenia przez nie 24 lat (dotychczas 70 zł).

PRZYKŁAD

Ojciec wychowujący niepełnosprawne dziecko złożył do gminy w lipcu wniosek o zasiłek rodzinny i dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji. 20 grudnia tego roku syn ukończy 5 lat. W okresie wrzesień-grudzień rodzicowi gmina wypłaci niższy dodatek w wysokości 60 zł, natomiast od stycznia wzrośnie on do kwoty 80 zł.

Aby otrzymywać ten dodatek warunek kształcenia i rehabilitacji dziecka nie musi zachodzić łącznie. Jeśli dziecko - na przykład w wyniku pogorszenia stanu zdrowia - przerwie naukę w szkole, ale będzie rehabilitowane dodatek przysługuje za cały ten okres.

Pieniądże na wyprawkę szkolną

Kolejnym świadczeniem jest dodatek z tytułu rozpoczęcia przez dziecko roku szkolnego w wysokości 100 zł (dotychczas 90 zł). Przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu lub prawnemu dziecka, a także osobie uczącej.

Na prawo do tego dodatku nie ma wpływu miesiąc rozpoczęcia roku szkolnego – czy jest to wrzesień, październik czy inny miesiąc. Dodatek ten może być bowiem wypłacany także w innym miesiącu niż rozpoczęcie roku szkolnego, jeżeli osoba uprawniona uzasadni jego związek z rozpoczęciem roku szkolnego. Jednak jego wypłata nie powinna być zbyt odległa od daty rozpoczęcia tego roku. Trzeba pamiętać, że dodatek ten nie zostanie wypłacony na dziecko, które rozpoczyna naukę w przedszkolu i szkole wyższej.

Gdy rodzice zajmują się niepełnosprawnym dzieckiem

Rodzice niepełnosprawnych dzieci mogą liczyć na zasiłek pielęgnacyjny, a ci którzy muszą się opiekować nimi na stałe na świadczenie pielęgnacyjne.

Zasiłek pielęgnacyjny – od września wynosi 153 zł miesięcznie (do końca sierpnia 2006 roku wynosił 144 zł) - to jedno z dwóch tzw. świadczeń opiekuńczych. Mają do niego prawo wszyscy uprawnieni bez względu na dochód.

Tymi uprawnionymi są niepełnosprawne dziecko, osoba niepełnosprawna mająca więcej niż 16 lat (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności). Prawo do zasiłku ustala się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności. Zasiłek ten przysługuje też wszystkim osobom, które ukończyły 75 lat (pod warunkiem, że nie otrzymują dodatku pielęgnacyjnego). Oznacza to, że nie trzeba mieć prawa do zasiłku rodzinnego, aby otrzymać ten zasiłek.

O to świadczenie może się też ubiegać osoba niepełnosprawna powyżej 16 roku życia, jeśli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a niepełnosprawność ta powstała w wieku do 21 roku życia.

Zasiłku nie otrzymają osoby:

- uprawnione do dodatku pielęgnacyjnego,
- przebywające w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli ich pobyt i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Świadczenie pielęgnacyjne

Drugim ze świadczeń opiekuńczych jest świadczenie pielęgnacyjne. Wynosi 420 zł miesięcznie. Jest wypłacane (po spełnieniu kryterium dochodowego wynoszącego 583 zł) matce lub ojcu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeśli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w celu sprawowania opieki nad dzieckiem. Musi ono legitymować się orzeczeniem o niepełnosprawności – łącznie ze wskazaniami o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Kiedy świadczenia pielęgnacyjne nie przysługują

Świadczenie nie zostanie przyznane, jeśli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,

- osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu (z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej),
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie.

PRZYKŁAD

Rodzice wychowują troje dzieci w wieku 6, 13 i 14 lat. Ich matka z powodu niepełnosprawności 13-letniej córki (legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) postanowiła zrezygnować z wykonywanej przez siebie pracy. Aby gmina mogła przyznać jej świadczenie pielęgnacyjne w orzeczeniu o niepełnosprawności muszą być zawarte wskazania o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Jak ubiegać się o świadczenia

Wyłącznie gminy odpowiadają już, czyli od 1 września br. za ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych i ich wypłatę odpowiadają wyłącznie gminy. To tam trzeba składać wniosek o pomoc.

Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych i ich wypłata następują na wniosek:

- małżonków lub jednego z nich,
- rodziców lub jednego z rodziców,
- opiekuna prawnego dziecka,
- opiekuna faktycznego dziecka,
- osoby ucząca się,
- pełnoletniej osoby niepełnosprawnej
- innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej niepełnosprawnej osoby.

Z wnioskiem o świadczenia na dziecko może jednak wystąpić tylko jedna z osób uprawnionych. W sytuacji gdy zrobi to więcej z nich, świadczenia zostaną wypłacone tej osobie, która wniosek złożyła jako pierwsza. Jeżeli jednak dziecko wychowuje jedno z rodziców, to świadczenia wypłaca się temu, pod opieką której znajduje się dziecko.

Gdzie po pomoc

Wnioski o świadczenia rodzinne trzeba składać wyłącznie w gminach. W praktyce przyznawaniem świadczeń zajmują się albo upoważnieni pracownicy urzędów gmin albo ośrodków pomocy społecznej (gminy mogły zlecić OSP wypłatę pomocy).

UWAGA

Data złożenia wniosku o świadczenia rodzinne ma wpływ na termin ich wypłaty. Jeśli osoba ubiegająca się o pomoc złożyła o nią wniosek wraz z dokumentami do końca lipca – to świadczenia rodzinne za wrzesień (początek okresu zasiłkowego) powinny zostać wypłacone do końca września. Jeśli zrobiła to lub robi w sierpniu lub wrześniu - świadczenia za wrzesień powinny zostać wypłacone do końca października.

Jakie dokumenty

Zanim osobałoży wniosek do gminy musi pamiętać, że będzie musiała przedstawić cały szereg danych i dokumentów. Wniosek (jego wzór udostępniają gminy) musi zawierać dane dotyczące:

- osoby występującej o świadczenie - imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, NIP, a w razie gdy nie nadano tych numerów lub jednego z nich - serię i numer dowodu osobistego lub paszportu; w razie potrzeby trzeba też dysponować nazwą organu rentowego wypłacającego emeryturę lub rentę, numer emerytury lub renty lub numer konta w KRUS,
- dzieci pozostających na utrzymaniu - imię, nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, stan cywilny.

Do wniosku trzeba dołączyć:

- zaświadczenie o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych każdego członka rodziny (zamieszczamy je obok). Wydaje je na odpowiednim druku urząd skarbowy.

Ponadto wybrane osoby - w zależności od ich sytuacji życiowej i tego o jakie dodatki do zasiłku rodzinnego lub świadczenia się starają – będą musiały dołączyć do wniosku m.in.:

- zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów
- oświadczenie o deklarowanych dochodach osiągniętych przez osoby podlegające przepisom o zryczałtowanym podatku dochodowym,
- inne zaświadczenia lub oświadczenia i dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych, w tym między innymi:

- dokument stwierdzający wiek dziecka,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjno-opiekuńczego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
- zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
- zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został udzielony, oraz o okresach zatrudnienia.

Wstrzymywanie wypłaty

Wypłata świadczeń rodzinnych będzie wstrzymana, gdy osoba której są one przyznane odmówi udzielenia lub nie udzieli (w wyznaczonym przez instytucję wypłacającą wsparcie terminie) wyjaśnień dotyczących okoliczności, które mają wpływ na prawo do ich otrzymywania (np. dotyczących uzyskiwanych dochodów). Przewiduje się jednak, że jeśli osoba której wstrzymano w ten sposób wypłatę świadczeń udzieli stosownych wyjaśnień otrzyma świadczenia – od miesiąca, w którym tak się stanie do końca okresu zasiłkowego.

Wypłata świadczeń zostanie też wstrzymana jeśli osoba mająca do nich prawo nie podejmie ich przez kolejne trzy miesiące. Jednak, gdy zgłosi się ona po nie po tym terminie zostaną one wypłacone za cały okres wstrzymania. Jeżeli natomiast wznowienie wypłaty wstrzymanych świadczeń nie nastąpi do końca okresu zasiłkowego, prawo do nich wygaśnie.

Pomoc dla rodziców, którzy nie mogą wyegzekwować alimentów

Od września ubiegłego roku samotni rodzice, którzy nie mogą wyegzekwować alimentów od ojca lub matki wychowywanego dziecka mogą otrzymać nowe świadczenie - zaliczkę alimentacyjną.

Zaliczka jest wypłacana osobom uprawnionym, jeśli mają one prawo do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, ale ich egzekucja jest bezskuteczna. Przysługuje dzieciom wychowywanym przez:

- osobę samotną, przez którą rozumie się pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem,
- osobę pozostającą w związku małżeńskim z osobą, która przebywa w zakładzie karnym powyżej 3 miesięcy albo jest całkowicie ubezwłasnowolniona.

Świadczenie to przysługuje też osobie uczącej się. Przypomnijmy, że jest to osoba pełnoletnia, ucząca się i niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów (jeżeli wyrok sądu orzekający alimenty został wydany przed osiągnięciem przez nią pełnoletności).

Zaliczka jest wypłacana do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 lat. Gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej zaliczka jest wypłacana do ukończenia przez nią 24 roku życia.

Nie otrzymają więc zaliczki na przykład matka dziecka, która wprawdzie nie jest mężatką, ale wychowuje dziecko wspólnie z jego ojcem.

Dochód uprawniający do pomocy

Zaliczka przysługuje po spełnieniu przez rodzinę, w której wychowuje się osoba uprawniona (ta która nie może wyegzekwować alimentów) odpowiedniego kryterium dochodowego. Jest ona wypłacana jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na jednego jej członka nie przekracza miesięcznie 583 zł netto. To kryterium dochodowe ma być weryfikowane co trzy lata i ma uwzględniać wyniki badań tzw. progno wsparcia dochodowego rodzin, czyli ich sytuację materialną.

Kto nie otrzyma zaliczki

W pewnych sytuacjach mimo spełnienia kryterium dochodowego i mimo tego, że egzekucja alimentów nie przynosi rezultatów (jest bezskuteczna) zaliczka nie zostanie wypłacona. Stanie się tak jeśli osoba uprawniona:

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- zawarła związek małżeński,
- jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko

Ile można otrzymać

Wysokość zaliczki alimentacyjnej wynosi tyle, co przyznane przez sąd świadczenie alimentacyjne, nie więcej jednak niż:

- w sytuacji gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki – 170 zł na uprawnioną osobę lub 250 zł jeśli legitymuje się ona orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- gdy takich osób jest trzy lub więcej zaliczka wynosi odpowiednio 120 zł lub 170 zł dla każdej osoby uprawnionej.

Specjalna wysokość zaliczki jest przewidziana dla osób uprawnionych, które wychowują się w rodzinach, w których dochód na jej członka nie przekracza połowy kwoty uprawniającej do skorzystania z zaliczki (czyli 291,50 zł). Takie osoby otrzymują wyższą zaliczkę wynoszącą:

- 300 zł na osobę uprawnioną albo 380 zł jeśli legitymuje się ona orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki,
- odpowiednio 250 zł albo 300 zł dla każdej osoby uprawnionej, gdy takich osób jest trzy lub więcej.

UWAGA

Data złożenia wniosku o świadczenia rodzinne ma wpływ na termin ich wypłaty. Jeśli osoba ubiegająca się o pomoc złożyła o nią wniosek wraz z dokumentami do końca lipca - to świadczenia rodzinne za wrzesień (początek okresu zasiłkowego) powinny zostać wypłacone do końca września. Jeśli zrobiła to lub robi w sierpniu lub wrześniu - świadczenia za wrzesień powinny zostać wypłacone do końca października.

Jaka procedura

Zaliczka wypłacana jest od miesiąca, w którym osoba uprawniona (lub jej przedstawiciel ustawowy albo opiekun prawny) składa do organu gminy (najczęściej są to specjalne wydziały w urzędach gmin lub ośrodki pomocy społecznej) wniosek o jej wypłatę - do końca okresu zasiłkowego.

WAŻNE

Rada gminy (w drodze uchwały) może podwyższyć kwotę zaliczki alimentacyjnej. W takiej sytuacji gmina będzie musiała sfinansować tę podwyżkę z własnych środków.

Kiedy zaliczka dla zamężnych

W drodze wyjątku zaliczkę może otrzymywać osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego (jego egzekucja jest bezskuteczna) wychowywana przez osobę pozostającą w związku małżeńskim. Zaliczkę może jednak pobierać tylko przez rok pod warunkiem, że osoba ją wychowująca złoży do sądu pozew o rozwód albo separację, a także spełni wszystkie inne wymogi ustawy.

Niesolidni rodzice bez gotówki

Gdy ośrodek pomocy społecznej poinformuje gminę, która wypłaca zaliczkę, że osoba która ją otrzymuje marnotrawi otrzymywane wsparcie lub wydatkuje ją niezgodnie z przeznaczeniem gmina może przekazać pomoc w całości lub w części nie w gotówce, ale w formie rzeczowej. Jeśli więc gmina wypłacająca zaliczkę stwierdzi, że osoba ją otrzymująca zamiast kupować dzieciom jedzenie kupuje np. alkohol przekaże zaliczkę np. w formie produktów spożywczych.

Jak ubiegać się o zaliczkę

Zaliczka jest wypłacana od tego miesiąca (do końca okresu zasiłkowego), w którym osoba uprawniona lub jej przedstawiciel ustawowy albo opiekun prawny założyły do organu samorządu:

- wniosek o przyznanie zaliczki – **UWAGA!** wniosek ten trzeba złożyć za pośrednictwem komornika (czyli w praktyce robi to komornik), który dołączy do niego zaświadczenie o bezskuteczności prowadzonego postępowania egzekucyjnego,
- oświadczenie o tym, że:
 - osoba uprawniona do pobierania alimentów nie przebywa w rodzinie zastępczej, instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, nie zawarła związku małżeńskiego i nie jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
 - osoba uprawniona (albo jej przedstawiciel ustawowy) przekazała komornikowi wszystkie znane jej informacje niezbędne do prowadzenia egzekucji,
- informację o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych do opłacania alimentów – po rodzicu dziecka - w dalszej kolejności,
- inne niezbędne dokumenty określone w przepisach o świadczeniach rodzinnych.

Gmina może wstrzymać wypłatę

Wypłata zaliczki jest wstrzymywana jeśli:

- osoba uprawniona (jej przedstawiciel ustawowy) odmówi udzielenia gminie wypłacającej zaliczkę informacji mających wpływ na jej wypłatę lub gdy poda informacje nieprawdziwe,
- osoba uprawniona (jej przedstawiciel ustawowy) nie poinformuje komornika o okolicznościach mających wpływ na skuteczną egzekucję alimentów albo poda informacje nieprawdziwe.

Przewiduje się jednak, że jeśli osoba uprawniona udzieli informacji o których mowa wyżej gmina wznawia wypłatę zaliczki od tego miesiąca, w którym osoba taka zdecyduje się na przekazanie tych informacji, do końca okresu zasiłkowego.

Zaliczkę odda niesolidny rodzic

Wyplaconą zaliczkę musi zwrócić dłużnik, w zastępstwie którego świadczenie wypłaci gmina. Ma on obowiązek zwrócić wypłacone kwoty powiększone dodatkowo o 5 %.

Aby zachęcić organ samorządu gminnego do egzekucji alimentów połowa zwróconej kwoty stanowi przychód gminy, a druga połowa trafia do budżetu państwa. Gmina powinna więc być zainteresowana tym, aby jak najwięcej pieniędzy „ściągnąć” od dłużnika.

Organ samorządu może umorzyć należność dłużnika, która powstanie w wyniku wypłacania za niego zaliczek, uwzględniając jego sytuację dochodową i rodzinną.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. z 2005 r., Nr 86, poz. 732, z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U. z 2005 r., Nr 105, poz. 881 z późn. zm.)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 roku w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 130, poz. 903)

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Czy muszę składać zaświadczenie o dochodach dorosłych dzieci?

- Zamierzam ubiegać się o świadczenia rodzinne drugi rok z rzędu. Mój syn skończył w lipcu tego roku 18 lat. W ubiegłym roku nie musiałam przedstawiać zaświadczenie o jego dochodach z urzędu skarbowego. Czy w tym roku będą musiała to zrobić?

TAK. Często rodzice, którzy starają się o świadczenia rodzinne dla swoich dorosłych dzieci zapominają, że istnieje obowiązek przedstawienie także ich zaświadczeń o dochodach uzyskanych za poprzedni rok. Dopóki nie skończą one pełnoletności wystarczą zaświadczenia o dochodach rodziców. Jednak później trzeba też przedstawić zaświadczenia o dochodzie dorosłych dzieci.

Czy opłacane alimenty obniżają dochód?

- Ubiegam się o świadczenia rodzinne. Wiem, że ich nie otrzymam jeśli dochód na osobę w mojej rodzinie przekracza 504 zł. Czy dochód mojej rodziny mogą pomniejszyć o kwotę alimentów, które opłacam na dziecko z pierwszego małżeństwa?

TAK. Dochód rodziny uprawniający do świadczeń rodzinnych ustala się biorąc pod uwagę przeciętny miesięczny dochód rodziny, który uzyskała w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy. W rozpoczynającym się dzisiaj okresie zasiłkowym jest to dochód, który rodzina uzyskała w 2005 r. Do dochodu tego nie wlicza się jednak m.in. kwot świadczeń alimentacyjnych, do których jest zobowiązana rodzina na rzecz innych osób.

Czy zmieni się kryterium dochodowe?

- W ubiegłym roku nie mogłam ubiegać się o zaliczkę alimentacyjną bo dochód na osobę w mojej rodzinie w 2004 roku przekroczył kwotę 583 zł. Słyszałam, że ma się on zwiększyć na nowy okres zasiłkowy, rozpoczynający się we wrześniu tego roku co oznaczałoby, że być może mogłabym otrzymać pomoc. Czy to prawda?

NIE. Tak jak w kończącym się w sierpniu tego roku (trwa od września 2005 roku) okresie zasiłkowym zaliczka będzie przysługiwać po spełnieniu przez rodzinę, w której wychowuje się osoba uprawniona (ta która nie może wyegzekwować alimentów) kryterium dochodowego. Podobnie jak dotychczas zostanie ona wyłączaona jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na jednego jej członka nie przekracza miesięcznie 583 zł netto. Trzeba jednak zaznaczyć, że to kryterium dochodowe ma być weryfikowane co trzy lata i ma uwzględniać wyniki badań tzw. progno wsparcia dochodowego rodzin (w uproszczeniu ich sytuację materialną). Być może więc zwiększy się ono w następnym okresie zasiłkowym.

Czy do dochodu wlicza się świadczenia?

- W ubiegłym roku moja rodzina korzystała ze świadczeń rodzinnych. Otrzymywaliśmy też wsparcie z pomocy społecznej. Czy kwoty te muszą uwzględnić ubiegając się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy?

NIE. Przepisy stanowią, że do dochodu rodziny nie wlicza się świadczeń rodzinnych oraz kwot otrzymywanych z pomocy społecznej.

Czy otrzymam wyższy dodatek dla samotnych?

- Jestem wdową i samotnie wychowuję troje dzieci. Dochód na osobę w mojej rodzinie nie przekracza 250 zł. Obecnie otrzymuję podwyższony dodatek do zasiłku rodzinnego. Czy od września też będą mieć takie prawo?

NIE. Obecnie obowiązujący przepis stanowi, że gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 252 zł lub 291,50 zł (w przypadku wychowywania dziecka niepełnosprawnego) dodatek dla osób wychowujących samotnie dzieci może być powiększony o 50 zł na dziecko, nie więcej niż o 100 zł na wszystkie dzieci. Jednak obowiązuje on tylko do 31 sierpnia tego roku. Oznacza to, że nie będzie już możliwości podwyższania tego dodatku w nowym okresie zasiłkowym. W pani przypadku otrzymywane przez panią obecnie podwyższone dodatki w łącznej kwocie 440 zł (170 zł + 170 zł + 50 zł + 50 zł) zmaleją od września do wysokości 340 zł (170 zł + 170 zł). Może jednak pani liczyć na podwyższony dodatek dla rodzin wielodzietnych (wrośnie z 50 do 80 zł na trzecie dziecko) oraz wyższe zasiłki rodzinne.

Czy córka, która urodziła dziecko otrzyma zaliczkę?

- Moja córka ma 23 lata i studiuje. Ma zasądzone alimenty od ojca, który ich nie płaci. Otrzymuje więc zaliczkę alimentacyjną. Obecnie urodziła dziecko i ubiega się z tego tytułu o zasiłek rodzinny, a ponadto planuje wyjść za mąż za ojca dziecka. Czy będzie mieć dalej prawo do zaliczki?

NIE. Przepisy regulujące sposób wypłaty zaliczki alimentacyjnej zastrzegają, że w pewnych sytuacjach mimo spełnienia kryterium dochodowego i mimo tego, że egzekucja alimentów nie przynosi rezultatów (jest bezskuteczna) świadczenie nie zostanie wypłacone. Stanie się tak jeśli osoba uprawniona:

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- zawarła związek małżeński,
- jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko.

Pani córka spełnia więc dwa z czterech warunków, które nie dają jej prawa do zaliczki. Może się ona jednak ubiegać o świadczenia rodzinne na własne dziecko.

Czy gmina wypłaci wyrównanie?

- Rozwiodłam się i sama wychowuję syna w wieku 6 lat, na rzecz którego otrzymuję obecnie zaliczkę alimentacyjną w wysokości 200 zł miesięcznie. Mój dochód jest bardzo niewielki i nie przekraczał w 2004 roku 250 zł miesięcznie. Od kwietnia 2005 roku wysokość alimentów została więc przez sąd podwyższona do kwoty 300 zł. Jednak dopiero w czerwcu złożyłam u komornika orzeczenie sądu przesądzające o wyższych alimentach. Czy powinnam otrzymać wyrównanie zaliczki za kwiecień i maj?

NIE. Zmiany w wysokości zaliczki., które są skutkiem zmiany wysokości świadczenia alimentacyjnego gmina może dokonać dopiero od miesiąca wpływu tytułu egzekucyjnego do komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne. Jeśli więc orzeczenie sądu podwyższające wysokość zostało złożone u komornika dopiero w czerwcu to od tego miesiąca zaliczka wypłacana będzie w wyższej kwocie. W pani przypadku będzie to podwyższenie do 300 zł tj. maksymalnej kwoty zaliczki przysługującej wtedy, gdy dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż 291,50 zł, a do zaliczki uprawnionych jest nie więcej niż dwoje dzieci.

Czy mogę liczyć na pomoc w egzekucji?

- Nie mam prawa do zaliczki alimentacyjnej bo miesięczny dochód w 2004 roku w przeliczeniu na osobę w mojej rodzinie był wyższy niż 583 zł. Podobnie będzie w tym roku. Czy mimo tego mogę liczyć na pomoc w egzekwowaniu alimentów, które ma opłacać ojciec dzieci?

TAK. Mimo tego, że nie otrzymuje pani zaliczki ma pani prawo korzystać z całego szeregu działań służących poprawie skuteczności egzekwowania alimentów. Po pierwsze przepisy przewidują, że komornik ma ściśle współpracować z gminą w zakresie poprawy skuteczności egzekucji alimentów - komornik ma informować gminę o stanie egzekucji alimentów i przyczynach jej bezskuteczności, a ponadto nad jego pracą czuwa sąd. Gmina współpracuje też z urzędem pracy, aby aktywizować zawodowo osobę zalegającą z alimentami, a w przypadku braku takiej możliwości może zwrócić się do starosty o skierowanie dłużnika do prac społecznie użytecznych. Gdy dłużnik nie podejmie zaoferowanego mu zajęcia lub będzie się od niego uchylał, gmina może złożyć wniosek o jego ściganie za przestępstwo uporczywego uchylania się od ciążącego na nim obowiązku alimentacji. W takiej sytuacji kieruje też wniosek do starosty o zatrzymanie jego prawa jazdy, a dodatkowo może wytoczyć powództwo o zasądzenie alimentów przeciwko osobom zobowiązanym w dalszej kolejności (np. dziadkom dziecka). W sytuacji gdy dłużnik będzie zalegał z alimentami dłużej niż 12 miesięcy, komornik ma obowiązek złożyć wniosek do Krajowego Rejestru Sądowego o wpis dłużnika do rejestru dłużników niewypłacalnych. Przepisy mające na celu usprawnienie egzekucji alimentów zwiększają też swobodę działania komorników poprzez nadanie im dodatkowych uprawnień - komornik musi

na przykład przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika i jego miejsca zamieszkania. Powinna więc pani monitorować postępowanie komornika i gminy, sprawdzając czy robią wszystko co możliwe w celu egzekucji należnych pani i dzieciom pieniędzy.

Czy będzie wyższa wyprawka szkolna?

- Wychowujemy dwoje dzieci w wieku szkolnym (9 i 12 lat), które otrzymują obecnie co miesiąc 86 zł (dwa zasiłki rodzinne). We wrześniu ubiegłego roku otrzymaliśmy też 180 zł na wyprawkę szkolną dla dzieci. Słyszeliśmy, że to świadczenia ma być w tym roku wyższe. Czy to prawda?

TAK. Wyprawka szkolna, którą dzieci otrzymają we wrześniu pod warunkiem, że złożycie państwo wnioski o świadczenia rodzinne do końca lipca, wzrośnie do 100 zł na jedno dziecko. Otrzymacie więc państwo 200 zł jednorazowego wsparcia. Jednak od września zmieni się też kwota i sposób przyznawania zasiłku rodzinnego. W państwa przypadku oznacza to, że nowego okresu zasiłkowego otrzymacie co miesiąc 128 zł (dwa zasiłki po 64 zł wypłacane na dzieci w wieku 5-18 lat). To o 42 zł więcej niż otrzymywaliście państwo dotychczas.

Czy student otrzyma zaliczkę?

- Otrzymuję obecnie zaliczkę alimentacyjną na syna, który ukończył w tym roku liceum. Od października rozpoczyna studia. Czy mogę ubiegać się o to świadczenie mimo, że skończył już szkołę średnią?

TAK. Zaliczka alimentacyjna jest wypłacana osobom uprawnionym do alimentów (dzieciom) wychowywanym przez osobę samotną do ukończenia przez dzieci 18 lat lub gdy uczą się one w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia 24 lat. Warunkiem jej otrzymania jest jednak fakt, że osoba uprawniona ma prawo do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, ale ich egzekucja jest bezskuteczna. Przepisy dotyczące prawa do zaliczki alimentacyjnej, które obowiązują od września 2005 roku są więc szczególnie ważne dla samotnych rodziców wychowujących dzieci, które studiuje. Do sierpnia ubiegłego roku nie otrzymywali oni dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka (poza wyjątkami gdy dziecko jest niepełnosprawne). Nowe przepisy przesądziły jednak, że pomoc – w formie zaliczki alimentacyjnej – studentom przysługuje.

Czy otrzymam dodatek dla rodzin wielodzietnych?

- Razem z żoną wychowujemy troje dzieci. 12-letnią i 14-letnią córkę oraz 19-letniego syna. Syn rozpoczyna w tym roku studia. Do tej pory otrzymywaliśmy dodatek do zasiłku rodzinnego dla rodzin wielodzietnych. Czy otrzymamy go także od września tego roku?

NIE. Dodatek ten jest wypłacany rodzinom wychowującym troje lub więcej dzieci, ale wtedy gdy mają prawo do zasiłku rodzinnego. A zasiłek ten nie jest między innymi wypłacany dzieciom (poza niepełnosprawnymi) uczącym się w szkole wyższej. Nie otrzymacie więc państwo dodatku z tytułu wychowywania dzieci w rodzinie wielodzietnej, ponieważ zasiłek rodzinny przysługuje na 2, a nie troje dzieci.

Czy wzrośnie wysokość zaliczki?

- Jestem po rozwodzie i otrzymuję obecnie zaliczkę alimentacyjną w wysokości 340 zł – po 170 zł na każde z dzieci. Słyszałam, że kwoty te mają zwiększyć się od września. Czy to prawda?

NIE. Wysokość zaliczki alimentacyjnej nie wzrośnie od września tego roku. Będzie więc wynosić tyle co obecnie tj. tyle co przyznane przez sąd świadczenie alimentacyjne nie więcej niż:

- w sytuacji gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki – 170 zł na uprawnioną osobę lub 250 zł jeśli legitymuje się ona orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- gdy takich osób jest trzy lub więcej zaliczka wyniesie odpowiednio 120 zł lub 170 zł dla każdej osoby uprawnionej.

Trzeba też pamiętać, że specjalna wysokość zaliczki jest przewidziana dla osób uprawnionych, które wychowują się w rodzinach, w których dochód na jej członka nie przekracza 291,50 zł. Takie osoby otrzymają wyższą zaliczkę wynoszącą:

- 300 zł na osobę uprawnioną albo 380 zł jeśli legitymuje się ona orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki,
- odpowiednio 250 zł albo 300 zł dla każdej osoby uprawnionej, gdy takich osób jest trzy lub więcej.

Czy zaliczka jest dochodem?

- Otrzymałam w ubiegłym roku 1000 zł z tytułu zaliczki alimentacyjnej. Czy pieniądze te będą zaliczane do dochodu mojej rodziny kiedy będą się ubiegać o świadczenia rodzinne?

TAK. Zaliczka alimentacyjna jest wypłacana od września ubiegłego roku. Osoby starające się o świadczenia rodzinne na obecny okres zasiłkowy nie uwzględniały więc jej w dochodzie. Ci, którzy będą się ubiegać o nie obecnie na nowy okres zasiłkowy muszą doliczyć kwoty otrzymanych zaliczek otrzymane w ubiegłym roku (podobnie jak alimenty na rzecz dzieci) do dochodu rodziny.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym jest organizacją pozarządową, samopomocową i niedochodową.

MISJA

Misją PSOUU jest:

- dbanie o godność ludzką, miejsce w rodzinie i wśród innych ludzi oraz szczęście osób z upośledzeniem umysłowym,
- wspieranie rodzin, aby były one w stanie sprostać sytuacjom, które pociąga za sobą fakt urodzenia dziecka z upośledzeniem umysłowym oraz wspólne życie i przekształcać własny ból w gotowość niesienia pomocy innym.

CELE

Celem PSOUU jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. *(Art. 4. Statutu)*

CZŁONKOWIE

Członkami zwyczajnymi mogą być rodzice osób z niepełnosprawnością intelektualną, same te osoby, członkowie rodzin, opiekunowie prawni oraz przyjaciele, w tym profesjonalści zaangażowani w pracę dla ich dobra. *(Art. 7 §1 Statutu)*

Członkami wspierającymi są osoby fizyczne lub prawne przyczyniające się materialnie do działalności statutowej Stowarzyszenia. *(Art. 8 §1 Statutu)*

KOŁA

Koła są podstawowymi terenowymi jednostkami organizacyjnymi Stowarzyszenia, jako osoby prawnej. *(Art. 22 §1 Statutu)*

STATYSTYKA

- 130 koła terenowe
- 14,5 tysiąca członków (rodzice, osoby niepełnosprawne intelektualnie, przyjaciele)
- 320 dziennych placówek
- 19,5 tysiąca dzieci i dorosłych w placówkach
- 11 chronionych rodzinnych mieszkań grupowych
- 3 mieszkania treningowe
- 3 Zakłady Aktywności Zawodowej

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym jest organizacją pożytku publicznego.